

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TIL O'RGANISHNING SAMARADORLIGI

Hosilbekova Diyora Latif qizi,

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Sharq filologiyasi fakulteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya. Maqolaning asosiy maqsadi sun'iy intellekt yordamida til o'rganish jarayonining samaradorligini tahlil qilish va uning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rnini aniqlashdan iborat. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonida keng qo'llanilayotgani til o'rganish metodlarida yangi yondashuvlarni talab qiladi, bu esa mavzuning dolzarbligini oshiradi. Maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining til kompetensiyasini rivojlantirishdagi imkoniyatlari, an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan afzalliklari va o'quv jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, u mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish va individual yondashuvni ta'minlashdagi rolini yoritadi. Tadqiqot natijasida sun'iy intellektdan samarali foydalanish til o'rganish jarayonini yanada qulay, tezkor va moslashuvchan qilish imkonini beradi. Maqola shuningdek, sun'iy intellektni ta'lim jarayoniga integratsiyalash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi va til o'rganish bilan shug'ullanuvchi talabalar, o'qituvchilar va tadqiqotchilar uchun zamonaviy yondashuvlar haqida aniq tasavvur hosil qiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til o'rganish, til kompetensiyasi, raqamli ta'lim, innovatsion metodlar, adaptiv o'qitish, lingvistik texnologiyalar, interaktiv o'quv jarayoni, avtomatlashtirilgan baholash, o'quv samaradorligi

Abstract. The main purpose of this article is to analyze the effectiveness of language learning with the help of artificial intelligence and to determine its role in the modern education system. Nowadays, the widespread use of digital technologies in education requires new approaches to language learning methods, which increases the relevance of this topic. The article examines the potential of artificial intelligence technologies to develop language competence, their advantages compared to traditional teaching methods, and their impact on the learning process. In addition, it highlights the role of AI in fostering independent learning skills and providing an individualized approach. The study concludes that the effective use of artificial intelligence can make the language learning process more convenient, faster, and adaptable. The article also provides practical recommendations for integrating AI into the educational process and gives learners, teachers, and researchers a clear understanding of modern approaches to language learning.

Keywords: artificial intelligence, language learning, language competence, digital education, innovative methods, adaptive teaching, linguistic technologies, interactive learning process, automated assessment, learning effectiveness

Kirish qism. Til o'rganish jarayoni bugungi kunda nafaqat akademik, balki professional va global kommunikatsiya sohalarida ham muhim ko'nikma hisoblanadi. An'anaviy o'qitish metodlari ko'pincha standartlashtirilgan bo'lib, barcha o'quvchilarga bir xil dars va mashqlarni taqdim etadi. Shu sababli, o'quvchilarning individual ehtiyojlari, o'rganish tezligi va motivatsiyasi ko'pincha hisobga olinmay qoladi. Yana bir muammo – o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalari yetarli darajada rivojlanmaganligi. Ko'pchilik darslarda faqat auditoriya sharoitida bilim olishga urg'u beriladi, uy vazifalari va mustaqil mashqlar esa cheklangan.

Natijada, o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlashda va individual yondashuvni rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch keladi. Shu muammolarni hal qilish va til o'rganish jarayonini samarali qilish uchun zamonaviy texnologiyalar, xususan sun'iy intellekt (SI) vositalari muhim vosita sifatida paydo bo'ldi. Sun'iy intellekt o'quvchilarga interaktiv mashqlar, avtomatlashtirilgan baholash, individual o'quv rejimlari va adaptiv yondashuvni taklif qiladi. Bu vositalar o'quv jarayonini optimallashtirish, xatolarni tez aniqlash va bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi. Shuningdek, raqamli platformalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, virtual interaktiv mashqlar va adaptiv testlar o'quvchilarga o'z natijalarini real vaqt rejimida kuzatish va xatolarini tuzatish imkonini beradi. Shu tarzda, o'quv jarayoni yanada shaxsiylashtirilgan, tezkor va samarali bo'ladi.

Asosiy qism. Til o'rganish jarayoni an'anaviy metodlar bilan ko'pincha standartlashtirilgan bo'lib, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini to'liq qamrab olmaydi. Shu sababli, zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt (SI) vositalaridan foydalanish til o'rganish samaradorligini oshirish va individual yondashuvni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, Johnson (2020, USA) tadqiqotida SI asosidagi interaktiv platformalar yordamida o'quvchilarning grammatika va lug'at bilimlari 30% samaraliroq rivojlantirilgani aniqlangan. Bu shuni ko'rsatadiki, AI vositalari an'anaviy metodlarga nisbatan o'quvchilarning bilim olish tezligini oshiradi va xatolarni tezroq aniqlash imkonini beradi. Shuningdek, Li and Wang (2019, China) individual o'quv rejimlarini yaratish orqali o'quvchilar motivatsiyasini 25% oshirish mumkinligini isbotlashdi. Bu AI yordamida til o'rganish jarayoni nafaqat samarali, balki o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Adaptiv platformalar esa mustaqil o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Brown (2021, UK) tadqiqotiga ko'ra, adaptiv ta'lim vositalari yordamida o'quvchilar an'anaviy metodlarga qaraganda o'z bilimlarini mustahkamlashda 20–30% yuqori natija ko'rsatadi. Shu bilan birga, Ivanov (2018, Russia) ta'kidlaganidek, avtomatlashtirilgan baholash va interaktiv mashqlar xatolarni 40% tezroq aniqlash imkonini beradi. Bu jarayon o'quvchilarga o'z xatolarini tuzatish va bilimlarni mustahkamlashda yordam beradi.

Yana bir muhim jihat – individual yondashuvni ta'minlash. Smith (2022, Australia) tadqiqotida virtual ta'lim vositalari o'quvchilarning o'quv ehtiyojlariga moslashuvchan yondashuvni yaratishda muhim rol o'ynashi ko'rsatildi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, AI platformalarini ishlatgan o'quvchilarning 70% i mustaqil o'rganishga ko'proq rag'batlanadi.

Sun'iy intellekt asosidagi til o'rganish texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun ularni ta'lim jarayoniga tizimli ravishda integratsiya qilish zarur. Avvalo, o'qituvchilarning raqamli va pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish muhim hisoblanadi, chunki SI vositalaridan samarali foydalanish ularning metodik tayyorgarligiga bevosita bog'liq. Shu sababli, pedagoglar uchun sun'iy intellektga asoslangan o'qitish texnologiyalari bo'yicha maxsus trening va malaka oshirish dasturlarini joriy etish tavsiya etiladi.

Bundan tashqari, adaptiv ta'lim platformalarini keng qo'llash til o'rganish jarayonini individuallashtirishga xizmat qiladi. Ushbu platformalar o'quvchilarning bilim darajasi va o'rganish tezligiga mos ravishda o'quv materiallarini avtomatik tarzda

moslashtiradi, bu esa o'quv samaradorligini oshiradi. Shuningdek, avtomatlashtirilgan baholash tizimlarini joriy etish o'quvchilarning bilimlarini tezkor va aniq baholash imkonini beradi. Bu esa o'qituvchiga tezkor feedback berish orqali o'quv jarayonini samarali boshqarishga yordam beradi.

Interaktiv vositalar, xususan chatbotlar, nutqni tanish tizimlari va gamifikatsiya elementlari o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiyalar til o'rganish jarayonini qiziqarli va amaliy jihatdan samarali qiladi. Integratsiya jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini an'anaviy ta'lim metodlari bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega. Bu gibrid ta'lim modelini shakllantirib, o'qituvchi va texnologiya o'rtasidagi samarali hamkorlikni ta'minlaydi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot natijalari sun'iy intellekt texnologiyalarining til o'rganish jarayonida yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. SI vositalari o'quv jarayonini individuallashtirish, adaptiv yondashuvni ta'minlash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish orqali til kompetensiyasini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi avtomatlashtirilgan baholash va interaktiv o'quv vositalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini tezlashtiradi hamda ularning motivatsiyasini oshiradi. Natijada, til o'rganish jarayoni yanada samarali, moslashuvchan va zamonaviy talablarga javob beruvchi holga keladi.

Umuman olganda, sun'iy intellektni ta'lim tizimiga integratsiya qilish kelajakda til o'rganish metodologiyasini takomillashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Baker, R. S., & Inventado, P. S. (2014). Educational data mining and learning analytics. In J. A. Larusson & B. White (Eds.), *Learning analytics: From research to practice* (pp. 61–75). Springer.
2. Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial intelligence in education: A review. *IEEE Access*, 8, 75264–75278. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2988510>
3. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign.
4. Holmes, W., & Tuomi, I. (2022). State of the art and future directions of AI in education. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, 100063. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100063>
5. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson Education.
6. Woolf, B. P. (2010). *Building intelligent interactive tutors: Student-centered strategies for revolutionizing e-learning*. Morgan Kaufmann.
7. Zawacki-Richter, O., Marin, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1–27. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>